

Zorgprogramma Neurodiversiteit

Voor wie?

Iedereen heeft een uniek brein! Hoe je hersenen zich ontwikkelen hangt af van aanleg en ervaringen die je als mens in de loop van het leven opdoet. Hersenen verwerken alle informatie die via onze zintuigen binnenkomt en sturen ons gedrag op elk moment van de dag aan. Hoe onze hersenen werken bepaalt voor een groot deel welke taken in het dagelijks leven makkelijk en welke lastig voor ons zijn.

Sommige kinderen en jongeren nemen zintuigelijke informatie anders waar dan de meeste van hun leeftijdgenoten; ze verwerken deze informatie anders en leren ook op een andere manier. Dit maakt dat ze in sommige situaties prima functioneren, terwijl andere situaties lastig voor hen kunnen zijn.

Dit kan zich uiten op school, bijvoorbeeld in het leren; sommige vakken zijn makkelijk, andere gaan juist moeilijk. Sommige kinderen vinden het lastig om zich goed te blijven concentreren of langdurig rustig aan hun tafel te blijven zitten. Ook thuis gaan sommige dingen gemakkelijk, maar leveren sommige taken frustratie op of er wordt helemaal niet aan gedacht.

Deze kinderen en jongeren vinden het vaak lastig om hun eigen gedrag goed aan te sturen. Ze missen vaak het overzicht; hebben iets al impulsief gedaan, zonder er even over na te denken en dit kan sociaal voor allerlei ingewikkelde situaties zorgen. Veel van deze kinderen vinden het lastig om hun emoties goed te reguleren. Ze kunnen vanuit ogenschijnlijk niets opeens boos en gefrustreerd raken. Spanning kan zich ook gedurende de dag opbouwen en zij missen soms strategieën om weer tot rust te komen. Sommige van deze kinderen worden als onhandig of druk ervaren.

Het contact met leeftijdgenoten kan soms lastiger lopen, waardoor er sneller conflicten ontstaan. Ook elkaar wederzijds begrijpen kan lastig zijn, dat kan zowel met leeftijdgenoten, met ouders of met andere mensen ingewikkeld zijn (zoals met de leerkracht of de trainer bij een sportclub).

Voor welke problemen?

Kinderen/jongeren die:

- het lastig vinden om zich te concentreren
- moeite hebben met plannen en overzicht houden
- druk en/of impulsief zijn
- moeite hebben rustig te reageren op verschillende situaties
- moeite hebben met het maken en onderhouden van vriendschappen
- moeite hebben met het inschatten van situaties en het lastig vinden om hun gedrag daarop af te stemmen
- moeite hebben met het begrijpen van anderen en bij wie de communicatie met anderen lastiger verloopt

Ouders van kinderen/jongeren die:

- zich afvragen waarom de ontwikkeling van hun kind op sommige terreinen anders verloopt
- zoekende zijn hoe ze hun zoon of dochter met specifieke problemen in de ontwikkeling zo goed mogelijk kunnen helpen
- in het ouderschap geconfronteerd worden met zorgen over en gevoelens omtrent hun kind dat door specifieke ontwikkelingsproblemen anders functioneert dan leeftijdgenoten

Onze visie op behandeling

Wij werken graag transparant en open, zodat we samen werken aan verandering in een vertrouwde en veilige sfeer. Op die manier staan we stil bij wat er in u als ouder en wat er in uw zoon of dochter omgaat en hoe de onderlinge relaties binnen het gezin lopen. Hierdoor krijgen u en uw zoon of dochter meer zicht op onderliggende processen. Dit biedt ruimte om verandering op gang te brengen. Vanaf het begin houdt u dezelfde behandelaar, tenzij er goede redenen zijn om daarvan af te wijken.

We houden in het hele proces rekening met de specifieke sterke en minder sterke kanten van iedereen, zeker als het gaat om kinderen bij wie de ontwikkeling anders verloopt dan bij leeftijdgenoten. Soms kan het traject ook leiden tot het stellen van een classificatie, bijvoorbeeld ADHD of een autismespectrumstoornis. Een dergelijk 'label' kan helpend zijn om samen beter te begrijpen wat er speelt en waarom uw zoon of dochter zich op sommige terreinen anders ontwikkelt. Dit kan ook helpen in gesprek met anderen, zoals school en we kunnen putten uit kennis die beschikbaar is over veel voorkomende kenmerken, problemen en oplossingen bij een specifieke classificatie. Onze visie is echter ook dat een classificatie slechts een klein deel van het verhaal vertelt; een kind of jongere is veel meer dan een 'label' en onze focus ligt dus meer op uw zoon of dochter als persoon en de mensen om hem/haar heen.

Werkwijze:

Er wordt gestart met één of twee intakegesprekken, waarin we kennis maken en stil staan bij de problemen die spelen. Ook kijken we naar de dingen die goed gaan. We staan stil bij de ontwikkeling van uw zoon of dochter en de ontwikkeling van u als ouder. We hebben het ook over hoe de band tussen u als ouders en uw kind zich heeft ontwikkeld.

Op basis van alle informatie wordt een diagnostiek/behandelplan opgesteld. De vragen die u en uw zoon of dochter hebben, zijn daarbij leidend en samen bepalen we welke doelen we willen bereiken en op welke manier we daar gaan proberen te komen. Meestal start na de intakefase een diagnostiektraject om meer zicht te krijgen op de problemen waarvoor uw zoon of dochter is aangemeld. Het doel is om samen te snappen wat er speelt en om samen handvatten te vinden hoe de problemen zo goed mogelijk kunnen worden aangepakt. Van dit diagnostiektraject maken we een verslag en daarin leggen we opnieuw vast welke doelen we voor het vervolg nastreven en wat het plan van aanpak zal zijn.

Na verloop van tijd evalueren we de voortgang van de behandeling in het licht van de doelen die we hebben geformuleerd. Zijn we op de goede weg? Is de hulp nog nodig? Moeten we het behandelplan aanpassen? Is extra of andere hulp nodig?

Op het einde evalueren we de behandeling opnieuw met elkaar. We denken na over wat wel en wat mogelijk minder goed heeft geholpen. Ook bespreken we hoe positieve veranderingen kunnen worden vastgehouden en of er nog andere hulp nodig is.

Gedurende het traject worden er verslagen gemaakt, die met u als ouder (en afhankelijk van de leeftijd van uw zoon of dochter ook met hem/haar) worden besproken. Met uw toestemming informeren wij de verwijzer en/of de huisarts over het beloop. Als het nodig is en als u daarmee akkoord gaat, overleggen wij met andere hulpverleners.

We bespreken tussentijds en bij afronding ook of u en uw kind tevreden zijn over de behandeling. Ook willen wij graag horen als er punten voor verbetering zijn of als u niet tevreden bent, dan kunnen we samen op zoek naar een oplossing daarvoor. Op het einde van de behandeling meten we 'cliënttevredenheid' met een digitale vragenlijst.

Diagnostiek- & behandel mogelijkheden

Diagnostiek

Diagnostiek is bedoeld om het probleem, waarvoor u zich met uw zoon of dochter heeft aangemeld, met elkaar zo goed mogelijk te gaan begrijpen. Vanuit dit proces kunnen we samen bepalen hoe we u zo goed mogelijk kunnen helpen. Afhankelijk van het probleem en uw hulpvraag kunnen er verschillende vormen van diagnostiek worden ingezet. Bij kinderen en jongeren met specifieke ontwikkelingsproblemen is het belangrijk dat de diagnostiek leidt tot handelingsgerichte adviezen voor zowel het kind of de jongere zelf, als voor ouders en school. Soms leidt het diagnostiektraject ook tot een classificatie, bijvoorbeeld ADHD of een autismespectrumstoornis. Na het diagnostiektraject vindt altijd een terugkoppeling plaats over de resultaten.

Psychologisch onderzoek

Psychologisch onderzoek biedt de mogelijkheid om meer zicht te krijgen op de ontwikkeling van uw kind. Er kan dan worden gekeken naar de cognitieve capaciteiten door middel van een intelligentietest. Ook kan verdiepend neuropsychologisch onderzoek plaatsvinden. In het onderzoek worden tests afgenomen waarmee diverse hersenfuncties worden onderzocht, zoals intelligentie, geheugen, concentratie, werktempo, ruimtelijk inzicht, planning etc. Zo ontstaat er een goed beeld van 'de cognitieve talenten en de kwetsbaarheden' van uw kind. Het testmateriaal dat tijdens het psychologisch onderzoek gebruikt wordt, is afgestemd op het niveau en de leeftijd van uw kind. Het onderzoek bestaat uit het doen van korte opdrachten en het beantwoorden van vragen.

Tevens kan het psychologisch onderzoek zich richten op de persoonlijkheidsontwikkeling van uw kind; er wordt dan gekeken naar de sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit kan door middel van gesprekken, vragenlijsten, tekeningen en andere opdrachten. Afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van uw kind, kunnen we ook een/enkele spelobservatie(s) doen.

Ontwikkelings-anamnestic onderzoek

In een diagnostiektraject nemen we de ontwikkeling van uw kind op verschillende terreinen uitgebreid door; we bespreken op welke ontwikkeltaken uw kind zich binnen de te verwachten lijnen heeft ontwikkeld, maar ook op welke terreinen de ontwikkeling anders is verlopen. Vaak vragen we ouders ook om verschillende vragenlijsten in te vullen over het functioneren van hun kind.

Overig anamnestic onderzoek.

Voor ouders van kinderen en jongeren met specifieke ontwikkelingsproblemen, kan het ouderschap onder druk komen te staan en het opvoeden extra vragen oproepen. Wat bij veel leeftijdgenoten werkt, hoeft bij uw zoon of dochter niet goed te werken. In dit deel van het onderzoek bespreken we met elkaar hoe de opvoeding loopt en hoe dat in de verschillende leeftijdsfases is geweest. Ook staan we stil bij mogelijk verschillende stijlen tussen ouders.

Ook vinden we het belangrijk om met u te onderzoeken wat het voor u als ouder betekent om een zoon of dochter te hebben, die zich anders ontwikkelt dan leeftijdgenoten. Soms is het zinvol om te onderzoeken hoe uw eigen voorgeschiedenis van invloed is op uw ouderschap.

Gezinstaxatie

Het kan belangrijk zijn om beter te snappen hoe de interactie binnen het gehele gezin loopt. Dan observeren we de interactie tussen alle gezinsleden, dus inclusief eventuele broers en

zussen. Ook staan we stil bij ieders visie op de problemen die spelen. Een gezinstaxatie kan worden vormgegeven door enkele gezinsgesprekken; soms krijgt u als gezin ook een opdracht.

Observaties

Daarnaast kunnen we meerdere observaties doen, bijvoorbeeld op school of thuis.

Contact met anderen

Als er meerdere hulpverleners betrokken zijn of als problemen zich bijvoorbeeld ook op school voordoen, is het vaak belangrijk om ook te horen hoe deze andere mensen uw kind zien, aankijken tegen het probleem waarvoor u zich heeft aangemeld en te horen wat zij juist als sterke kanten ervaren. Ook als bijvoorbeeld opa's en oma's een belangrijke rol spelen, kan het zinvol zijn om hen te betrekken. Uiteraard overleggen wij vooraf met u met wie het zinvol is om contact te hebben, vragen wij daarvoor uw toestemming en hoort u van ons wat er is besproken.

FEAS (*specialistische observatiemethode voor jonge kinderen met ontwikkelingsproblematiek*)

Ook bij sommige jonge kinderen verloopt de ontwikkeling op verschillende terreinen minder vanzelfsprekend. Zij kunnen moeite hebben met het verwerken van prikkels (snel overprikkeld raken of juist te weinig gevoelig zijn voor prikkels), waardoor het reguleren van de aandacht voor de omgeving en het reguleren van affecten (emoties) moeilijker kan verlopen. Zij kunnen moeite hebben met het maken van contact of het maken van communicatiecirkels met anderen. Ook kan het lastig voor deze kinderen zijn om 'kleine problemen in het spel' op te lossen, te leren van imitatie of op een betekenisvolle manier taal te gebruiken. Het vermogen tot symbolisch spel kan minder goed ontwikkeld zijn, evenals het vermogen om logisch te denken en emotionele ideeën met elkaar te verbinden. Met behulp van een observatieschema wordt gekeken naar deze mijlpalen in de ontwikkeling van het jonge kind en wat al wel en wat nog niet zo goed gaat. Ook wordt gekeken hoe ouders aansluiten op deze verschillende niveaus bij wat hun kind nodig heeft.

Behandeling

Binnen de praktijk bieden we verschillende behandelmogelijkheden, die los of in combinatie met elkaar mogelijk zijn. Op basis van een goede analyse bepaal je samen met de behandelaar welke behandeling het beste past.

Psychoeducatie

Psycho-educatie is een vorm van behandeling, waarbij o.a. uitleg wordt gegeven over de werking van het brein, het cognitieve profiel van uw zoon of dochter of over een specifieke classificatie (bijvoorbeeld ADHD of autisme). Er wordt ook aandacht besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Dit kan maken dat uw zoon of dochter zichzelf beter gaat begrijpen en u als ouder uw kind beter snapt. Ook voor school is het vaak belangrijk om hierin te worden meegenomen, zodat zij meer zicht krijgen op hoe de informatieverwerking bij uw zoon of dochter verloopt.

Individuele behandeling

Elk kind is uniek en geen enkel kind met een bepaalde classificatie is hetzelfde. Ook kinderen met dezelfde specifieke cognitieve sterktes en zwaktes verschillen van elkaar. In een individueel behandeltraject wordt veel aandacht besteed aan 'wie ben ik?'; 'hoe werkt mijn

brein?'; 'wat vind ik lastig en wat kan mij daarbij helpen?'; 'wat vind ik wel fijn in hoe mensen mij proberen te helpen en wat vind ik daarin minder fijn?'

In een individuele behandeling denken we samen na over een 'toolbox', die je als kind en jongere kan helpen om beter met moeilijke situaties om te gaan. Ook hebben we het regelmatig over hoe emoties bij uw kind werken. Hoe kunnen ze bepaalde gevoelens bij zichzelf tijdig herkennen, hoe snel loopt een emotie op en hoe kan je daar zo goed mogelijk mee omgaan? We denken samen na over hoe je daarmee thuis of op school kan oefenen.

Kinderen met deze problemen kunnen ook kampen met angsten, onzekerheden, gevoelens van somberheid of eenzaamheid. In de individuele behandeling proberen we in veilige en vertrouwde sfeer hierover, afhankelijk van de leeftijd, met elkaar te praten of over te spelen. Samenwerken met u als ouder, als een kind in individuele behandeling is, vinden we van groot belang. Voorafgaand maken we afspraken hoe we dat vormgeven, waarbij we ook oog hebben voor de 'privacy' van uw kind, welke behoefte naarmate een kind ouder wordt steeds groter wordt.

In de behandeling werken we integratief, dat willen zeggen dat we methodieken uit verschillende behandelvormen gebruiken, zoals cognitieve gedragstherapie en meer inzicht-gevende therapievormen.

Ouderbegeleiding

Ouder zijn en het opvoeden van een kind met specifieke ontwikkelingsproblemen kan elke ouder aardig op de proef stellen. Net als uw zoon of uw dochter komt ook u vaak voor extra uitdagingen te staan. Naast dat ouderschap veel vaardigheden vraagt als het gaat om opvoeden, spelen bewuste en onbewuste gevoelslagen een rol in hoe het ouderschap wordt ervaren. Het is een 'taak' en een 'rol', die je moet integreren in de andere facetten van je persoonlijke leven, waarbij je als ouder een tijdloos besef hebt van verantwoordelijk-zijn voor je kind.

Elke fase van het ouderschap vraagt een andere invulling. Ouders moeten hier steeds opnieuw vorm aan geven. Zeker bij kinderen met specifieke ontwikkelingsproblemen, vraagt dat vaak om een groot vermogen tot flexibiliteit en aanpassing. Vanuit onderzoek en praktijkervaring is er veel kennis over welke aanpak goed kan werken bij kinderen en jongeren met specifieke problemen. Het gaat hier echter ook om 'maatwerk', want geen enkel kind en geen enkele ouder is hetzelfde. In de ouderbegeleiding wordt stilgestaan op welke manier deze inzichten u als ouder kunnen helpen.

Ouderschap is een groeiproces, dat zich kenmerkt door 'vallen en opstaan'. Alle ouderschap maakt kwetsbaar, en helemaal als er zorgen zijn over de ontwikkeling van je kind of als jezelf worstelt met complexe gevoelens ten aanzien van je kind of ten aanzien van jezelf als ouder. Ook kunnen allerlei omstandigheden invloed hebben op het ouderschap. Dat alles kan het vertrouwen in jezelf als ouder aantasten. Bovendien heb je je als ouder te verhouden tot vele anderen die ook in het leven van je kind betrokken zijn; een partner met wie je al dan niet meer samen bent, leerkrachten en mogelijk andere hulpverleners.

Als ouderschap en opvoeden niet van zelf gaat, als je je zorgen maakt over je kind, als de taakverdeling tussen ouders onbevredigend is, als je twijfelt over onderwerpen en als het niet goed meer lukt om met hulp van de vertrouwde mensen om je heen jezelf een competente ouder te voelen, kan ouderbegeleiding heel zinvol zijn.

Ouderbegeleiding is een vorm van psychotherapie, waarin het ouderschap centraal staat. Dat kan gaan van praktische adviezen hoe met bepaalde problemen in de relatie met je kind om te gaan tot een meer diepgaand psychologisch proces over jezelf als ouder. In de

ouderbegeleiding ga je samen met de therapeut aan de slag om te reflecteren over gedachten, gevoelens en het gedrag van jezelf als ouder, je kind en de andere mensen die daaromheen ertoe doen. Door meer inzicht te krijgen op al deze processen, lukt het beter om vanuit een helicopterview te handelen. Hierdoor kunnen vastgelopen processen in het ouderschap worden aangepakt, waardoor het vertrouwen in het ouderschap groeit. Ook als bepaalde problemen niet volledig overgaan, kan ouderbegeleiding helpen om stevige buffers op te bouwen om zo goed mogelijk met die uitdagingen te dealen op de 'ouderlijke werkvloer'. De ouderbegeleiding kan individueel plaatsvinden of samen met je (ex-)partner. Samen met de therapeut wordt bepaald welke vorm en frequentie het beste past. *(In geval van vechtscheidingen wordt overigens wel doorverwezen naar hierop gespecialiseerde hulpverlening)*

Daarbij is ook belangrijk om te noemen dat ouderbegeleiding mede de basis vormt om de individuele therapie van uw kind goed te laten slagen. Thema's die in het gezin spelen en voor ieder een eigen betekenis hebben, kunnen dan zowel voor u als ouder als voor uw kind goed worden uitgewerkt. Daarnaast vormt u met uw gezin een belangrijke basis om te oefenen; zo kan uw kind de nieuwe vaardigheden in en integreren in het dagelijks leven.

Medicamenteuze behandeling.

Er wordt regelmatig samengewerkt met een 'arts maatschappij en gezondheid' in de regio, die veel kennis en kunde heeft op het gebied van medicamenteuze behandeling bij kinderen en jongeren met problemen die passen bij ADHD/ASS. De arts beoordeelt samen met u als ouders en uw zoon of dochter of medicatie helpend kan zijn. Zij bespreekt met u de mogelijke voor- en nadelen. Als samen wordt besloten om medicatie in te zetten, wordt uw zoon of dochter op het juiste middel en de juiste dosering ingesteld. Het effect van de medicatie en de eventuele bijwerkingen worden zorgvuldig gemonitord. Als uw zoon of dochter stabiel is ingesteld op medicatie, wordt de zorg overgedragen aan de huisarts.

Samenwerking met school

Omdat veel kinderen en jongeren met specifieke ontwikkelingsproblemen hiervan ook hinder hebben op school, is het vaak belangrijk om samen te werken met de leerkrachten, intern begeleiders en overige betrokkenen op school. Zo kunnen we aansluiten bij overleggen op school, of op andere manieren afstemmen waar nodig. Uiteraard hebben wij daarvoor uw toestemming nodig.

Samenwerking met andere hulpverleners

Wij werken ook met andere hulpverleners samen, zoals artsen (kinderartsen, kinder- & jeugdpsychiaters, huisartsen), logopedisten en fysiotherapeuten als zij bij de hulp voor uw zoon of dochter betrokken zijn. Uiteraard enkel met uw toestemming.

FloorPlay, behandeling voor jonge kinderen (tot ong. 7 jaar) met ontwikkelingsproblematiek

FloorPlay is een ontwikkelingsgerichte spelmethodiek voor jonge kinderen bij wie de ontwikkeling minder vanzelfsprekend verloopt en waarbij de ouder-kind relatie centraal staat. De methodiek Floorplay is gebaseerd op een model van Greenspan en Wieder. In dit model staat per fase steeds een andere ontwikkelingstaak centraal die een specifieke benadering vraagt vanuit de ouder/omgeving. Er wordt rekening gehouden met het unieke biologische profiel van uw jonge kind, waarbij rekening wordt gehouden met kwetsbaarheden en

specifieke behoeften bijvoorbeeld in de verwerking van prikkels. Ook in deze behandeling staat de relatie tussen ouder en kind centraal.

FloorPlay richt zich op het versterken van de betrokkenheid en gerichtheid van uw kind op zijn/haar omgeving. U bent als ouder volgend en sluit aan bij de interesses van het kind. Vandaaruit stimuleert u uw zoon/dochter op speelse wijze nieuwe ervaringen op te doen op het gebied van spel, contact, communicatie en helpt u uw kind betekenis te geven aan dagelijkse (emotionele) ervaringen.

De effectiviteit van FloorPlay is op verschillende manieren wetenschappelijk onderzocht en deze laten gunstige effecten zien.